

Сударенко Олена Володимирівна

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри комерційного права КНТЕУ

ПРАВО ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ НА ФАКТИЧНУ ПЕРЕВІРКУ

Питання забезпечення реалізації права органів державної податкової служби на проведення перевірок завжди були предметом дослідження представників науки фінансового, адміністративного права. Це пояснюється тим, що при реалізації зазначеного права уповноважені органи державної податкової служби вступають у правовідносини з суб'єктами господарювання, фізичними особами, які керуються переважно приватними інтересами - інтересами збільшення власних доходів (прибутку). Щодо органів державної податкової служби, то вони повинні віднайти той баланс інтересів, який би дав можливість забезпечити надходження коштів до бюджетів, при цьому не перевищуючи власних повноважень і, водночас, захищаючи інтереси громадянина, підприємства, установи, організації. З прийняттям Податкового кодексу України дослідження зазначених питань потребують нових наукових досліджень та переосмислення вже наявних категорій.

Відповідно до пп. 20.1.4 п. 20.1 ст. 20 Податкового кодексу (далі - ПК) органи державної податкової служби мають право проводити перевірки платників податків, за виключенням Національного банку України [1]. Реалізувати зазначене право вони можуть шляхом проведення камеральних, документальних та фактичних перевірок. Підстави проведення фактичних перевірок, згідно з абз. 2. п. 75.1 ст. 75 ПК, визначаються Податковим кодексом України та іншими законами України. Проте, вже в п. 81.1 ст. 81 ПК визначено, що фактична перевірка провадиться за наявності підстав, визначених Податковим кодексом, без посилання на інші закони.

Предметом фактичної перевірки є дотримання порядку здійснення платниками податків розрахункових операцій, ведення касових операцій, наявності ліцензій, патентів, свідоцтв, у тому числі свідоцтв про державну реєстрацію, виробництва

та обігу підакцизних товарів, дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору, оформлення трудових відносин з працівниками (найманими особами) [1, пп. 75.1.3. ст. 75].

1. Оскільки виключно документальні перевірки поділяють на планові та позапланові, слід внести відповідні зміни до ст. 16 України "Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг" визначивши, що органи державної податкової служби мають право провадити фактичну перевірку додержання суб'єктами підприємницької діяльності порядку проведення розрахунків за товари (послуги), виконання операцій з купівлі-продажу іноземної валюти, інших вимог зазначеного закону; а у разі необхідності - одноразово протягом 12 місяців з дати складання акта за результатами попередньої перевірки, провести повторну фактичну перевірку [2].

2. Згідно з пп. "1)" абз. 3 п. 73.3 ст. 73 ПК України органи державної податкової служби мають право надсилати платнику податків письмовий запит про подання інформації у разі, якщо за результатами аналізу податкової інформації, отриманої в установленому порядку, виявлено факти, які свідчать про порушення платником податків законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Проте, Законом України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму" не передбачено такого права органів державної податкової служби [3]. Отже, вважаємо, за необхідне виключити зазначену норму з Податкового кодексу.

3. Предметом фактичної перевірки, на нашу думку, є також право проведення перевірок щодо додержання вимог Закону України "Про заборону грального бізнесу в Україні" [1, пп. 20.1.36 п. 20. 1 ст. 20; 4].

4. Контроль за правильністю, повнотою та своєчасністю сплати податку на доходи фізичних осіб, згідно з пп. 168.4.6. п. 168.4 ст. 168 Податкового кодексу України, здійснюється органами державної податкової служби за місцем знаходження юридичної особи або її відокремленого підрозділу. Отже із зазначеного переліку виключено таких осіб як фізичні особи - суб'єкти

підприємницької діяльності, самозайняті особи, що використовують працю найманих працівників. На нашу думку, слід внести відповідні зміни до зазначеного підпункту статті 168 ПК, визначивши, що такий контроль здійснюється також за місцем провадження підприємницької діяльності фізичною особою-суб'єктом підприємницької діяльності та самозайнятою особою, які використовують працю найманих працівників.

5. Фактична перевірка не пов'язана з контролем за сплатою податків і зборів. Отже слід доповнити абз. 2 п. 81.3 ст. 81 ПК після слів "оподаткування" таким словосполученням "а також дотримання законодавства з питань проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Приведення законодавства України у сфері визначення права податкових органів на проведення фактичних перевірок у відповідність до вимог Податкового кодексу забезпечить належне виконання прав та обов'язків органів державної податкової служби та унеможливить порушення прав та охоронюваних інтересів громадян, підприємств, установ, організацій.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // *Голос України*. - 2010. - № 229-230.
2. Закон України "Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг" від 06.07.1995 р. № 265/95-ВР // *Відомості Верховної Ради України*. - 1995. - № 28. - ст. 205.
3. Закон України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму" від 28.11.2002 р. № 249-IV // *Уряд. кур'єр*. - 2002. - № 231.
4. Закон України "Про заборону грального бізнесу в Україні" від 15.05. 2009 р. № 1334-IV // *Голос України*. - 2009. - № 116.